

MOSKUSOKSEN SOM TAMDYR I VESTGRØNLAND

Kommentar af direktør J. G. Jennov

I „Grønland“ nr. 4/71 side 97–108 bringes en artikel af I. Silis: „Moskusoksen – et nyt tamdyr?“

I denne artikel står bl. a. side 105 „at i vild tilstand bliver moskuskøerne som regel drægtige hvert andet år, og tvillingefødsler forekommer sjældent.“

Dette er næppe rigtigt. Iagttagelser fra Nordøstgrønland tyder på, at moskuskøerne bliver drægtige hvert år, og at tvillingefødsler er langt hyppigere end hos vort almindelige tamkvæg.

Når det i artiklen siges, at de opgivne tal for bestandenes størrelse er i underkanten, så er dette utvivlsomt rigtigt. Man har hidtil altid fra mere eller mindre officielt zoologisk hold undervurderet moskusbestandenes størrelse. Nu er det mange år siden, at jeg har været i Nordøstgrønland, og jeg skal derfor ikke udtale mig alt for meget om bestandenes størrelse, men, sandsynligvis er *bestandene over de nævnte 20.000 stykker alene i Nordøstgrønland*.

I artiklen findes på side 101–102 følgende passus: „men først, da den hvide pelsjæger og hvalfanger kom op til Arktis, var moskusoksen i fare for at blive udryddet. En nærmest totalfredning satte heldigvis stopper for slagteriet.“ Denne passus er, for så vidt angår Nordøstgrønland, ganske vildledende og misvisende. I Nordøstgrønland har der *aldrig* været tale om nedskydninger der kunne bringe moskusbestandene i fare.

Det, som af og til har medført meget betydelige svingninger i bestandene, er de med åringers mellemrum indtrufne abnorme klimatiske forhold. I efteråret 1938 eksempelvis faldt der i mange af terrænerne i oktober og november, da landet var bundfrosset, efter et indbrud af maritim luft fra det åbne hav udenfor Storisen, regnskyl på 38 og 11 mm. At vegetationen isede ned, med de deraf flydende følger for de stedlige moskusbestande, er klart. I vinteren 1953–54 faldt der så megen sne, at dyrene ikke kunne komme ned til vegetationen i de fleste distrikter. Eksempelvis sås i juli 1954 mellem Agnetesø og Langelven ca. 70 voksne dyr, men ikke een kalv og ikke et eneste ungdyr, altså kalv fra foråret 1953.

Det ville være glimrende, om der nu langt om længe blev gjort noget alvorligt for at søge at udnytte moskusoksens kommercielle værdi som tamdyr.

Allerede i Harpers Magazine januar 1946 slog Vilhjalmur Stefansson i en artikel „Farming without Barns“ til lyd for, at man forsøgte at udnytte moskusoksen som tamdyr.

Omkring 1949 rejste jeg spørgsmålet i Dagens Nyheder om „Moskusoksen som tamdyr i Vestgrønland“, og spørgsmålet gentoges i en artikel med samme titel i „Natures Verden“ 1950 og samme år og under samme overskrift i „Svensk faunistisk Revy“.

Det ville, som sagt, være ganske udmærket, om der nu endelig langt om længe blev gjort et virkelig alvorligt forsøg på at udnytte moskusoksen og specielt dens yderst værdifulde uld og derved skaffe menneskeheden et tamdyr, som vi – således som Vilhjalmur Stefansson udtrykte – ikke har arvet fra stenalderkonen.